

**Quicksan natuurtoets Venkelstraat,
Apeldoorn**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **Quicksan natuurtoets Venkelstraat, Apeldoorn**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving

Projectcode: 13-235

Status: Definitief

Datum: 9 juli 2013

Auteur: M.A. (Martin) Heinen

Veldonderzoek: M. (Marco) van der Sluis

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: Dhr. M. Steinhauer

EcoGroen Advies BV
Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T: 038 423 64 64
I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2013)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Heinen, M.A. (2013). Quicksan natuurtoets Venkelstraat, Apeldoorn; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Rapport 13-235. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Ecologische hoofdstructuur	3
2.4	Natuur buiten de EHS.....	4
3	Flora- en faunawet.....	5
3.1	Wettelijk kader.....	5
3.2	Onderzoeksmethode	5
3.3	Flora.....	5
3.4	Vleermuizen	5
3.5	Grondgebonden zoogdieren	6
3.6	Broedvogels	7
3.7	Overige soortgroepen	8
4	Geraadpleegde bronnen	9

Bijlage

I - Samenvatting natuurwetgeving

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van dhr. M. Steinhauer heeft EcoGroen Advies een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Deze natuurtoets is noodzakelijk ten behoeve van een ruimtelijke onderbouwing voor de voorgenomen sloop van een bedrijvencomplex aan de Venkelstraat in Apeldoorn.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 27 juni 2013 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingrepen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de ligging van het plangebied en de aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige gebieden vallende onder de Natuurbeschermingswet of natuur buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- Er zijn geen beschermde of bedreigde planten in het plangebied aanwezig of te verwachten;
- In de te slopen bebouwing zijn onder het dakbeschot geschikte ruimten aanwezig die als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen fungeren. Er wordt geen schade verwacht aan vliegroutes en/of foerageergebied van vleermuizen;
- In het plangebied zijn geen (vaste) verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren. Er zijn tevens vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten te verwachten;
- In het plangebied zijn naar schatting maximaal vijf territoria aanwezig van Huismus, een broedvogel met jaarrond beschermde nesten. Aanwezigheid van overige broedvogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, wordt in of binnen de invloedssfeer van de plannen niet verwacht. Tevens is een aantal algemene broedvogels van erven, tuinen en struweel broedend aanwezig en te verwachten;
- Op de locatie is overwintering te verwachten van enkele algemene en laag beschermde amfibieën. Zwaarder beschermde amfibieën worden niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetroffen en/of te verwachten. Geschikte biotopen voor deze soortgroepen ontbreken.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- Er is uiterlijk een jaar voor aanvang van de sloop nader onderzoek noodzakelijk naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de aanwezige bebouwing. Dit onderzoek dient volgens het geldende Vleermuisprotocol te worden uitgevoerd en zowel in de zomer (half mei- half juli) als in de nazomer (augustus- september) plaats te vinden. Aan de hand van de resultaten van het vleermuisonderzoek ontstaat duidelijkheid over de functie van het plangebied voor vleermuizen. Bij aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, zal het opstellen van een ecologisch werkprotocol en het (eventueel) aanvragen van een ontheffing bij het ministerie van EZ noodzakelijk zijn (zie paragraaf 3.4);
- Het is noodzakelijk om een jaar voorafgaand aan de sloop één gericht veldonderzoek uit te voeren naar territoria en nesten van Huismus in de periode van 1 april tot en met 15 mei. Omdat op voorhand jaarrond beschermde nestplaatsen van deze soort zijn aangetroffen, zal het opstellen van een ecologisch werkprotocol en het (eventueel) aanvragen van een ontheffing bij het ministerie van EZ noodzakelijk zijn (zie paragraaf 3.6);
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval te starten in de periode voor half maart en na eind juli of de onderzoekslocatie te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet;
- Schade aan algemene en laag beschermde zoogdieren en amfibieën kan, indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat, geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van dhr. M. Steinhauer heeft EcoGroen Advies een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Deze natuurtoets is noodzakelijk ten behoeve van een ruimtelijke onderbouwing voor de voorgenomen sloop van een bedrijvencomplex in Apeldoorn.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen aan de Venkelstraat 24 in de bebouwde kom van Apeldoorn (zie figuur 1.1). Het plangebied bestaat uit een L-vormig complex van een bedrijfsgebouw met grote boedelopslag in een groene omgeving. Begroeiing bestaat uit enkele bosjes, een grasveld en een monumentale eik. Permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied. Er zijn plannen om een kleinschalig woon-zorgcomplex met omliggende groenzone te realiseren. Hiertoe zal de huidige bebouwing worden gesloopt en een deel van de huidige beplanting worden verwijderd.

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied (gele arcering). Bron kaartondergrond: Google Earth.

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen ingreep op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft op de locatie (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten op de locatie voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- De Natuurbeschermingswet 1998, een uitwerking van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn waarin de bescherming van onder andere de Natura 2000-gebieden is vastgelegd;
- De 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin het nationale beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is opgenomen;
- Het Provinciaal beleid, dat vaak is opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. In het provinciaal beleid is bescherming van de natuur binnen de EHS nader uitgewerkt en daarnaast ook de bescherming van ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied, die vaak buiten de EHS liggen.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijk schadelijke, uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft op het plangebied. Ook wordt beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingdoelen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Plannen of projecten in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van een habitatype of leefgebied kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied.

Het plangebied ligt niet in een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet of Beschermd Natuurmonument. Het dichtstbijzijnde gebied vallend onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet is Natura 2000-gebied 'Veluwe' op een afstand van meer dan 3 kilometer.

De planlocatie ligt op grote afstand van het Natura 2000-gebied en vormt vanwege de ligging in de bebouwde kom geen geschikt biotoop voor vogel- en habitatrichtlijnsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is gekwalificeerd. De geplande sloop van de bebouwing heeft geen gevolgen voor deze soorten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied zijn hier dan ook niet aan de orde.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn de plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld.

De EHS wordt beschermd middels het 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken (Ministerie van I&M 2012).

Het plangebied ligt op circa 2,6 kilometer van de dichtstbijzijnde EHS (bron: Atlas Gelderland). Het betreft hier het landgoed Het Woudhuis ten oosten van Apeldoorn (bestaande en verweven natuur). De op 1,1 kilometer ten westen van het plangebied gelegen Grift is aangegeven als ecologische verbindingzone.

De voorgenomen plannen, te weten het slopen van bebouwing binnen de bebouwde kom en nieuwvestiging van een woon-zorgcomplex, hebben geen negatieve effecten op het functioneren van de EHS.

2.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven. Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogelbeheer- en ganzengebieden. Het plangebied behoort niet tot dergelijke gebieden. Op een afstand van circa 6,4 kilometer ten noordoosten van het plangebied ligt het dichtstbijzijnde rijke weidevogelgebied Groenstraat Terwolde (bron: Atlas Gelderland).

Gezien de aard van de werkzaamheden, de grote onderlinge afstand en de ligging in de directe nabijheid van bebouwing en infrastructuur wordt geconcludeerd dat er geen aantasting plaatsvindt van gebieden met een specifieke natuurwaarden die door de provincie zijn aangewezen.

3 Flora- en faunawet

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten, ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van Economische Zaken (EZ) noodzakelijk zijn indien verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet worden overtreden en/of de functionele leefomgeving van de soort niet gegarandeerd kan worden.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een veldbezoek uitgevoerd op 27 juni 2013 waarbij het plangebied is bezocht en de bebouwing van binnen en buiten is geïnspecteerd. Het was echter niet mogelijk de opslagloods van binnen te inspecteren. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ff-wet tabel 2- en 3-soorten), maar ook bedreigde soorten (Rode Lijst). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In dit hoofdstuk worden alle onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en in de directe omgeving ervan zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora

In het plangebied zijn plantensoorten aanwezig van verharde terreinen en veel betreden plaatsen zoals Kruipertje, Straatgras en Tengere rus. In de tuin met grasveld zijn onder andere Gewoon nagelkruid, Bosaardbei, Robertskruid, Hop, Oranje havikskruid, Grote brandnetel, Zevenblad en Gewone vlier aangetroffen. Tevens zijn er enkele sierheesters, waaronder Fluweelboom, en een kapitale meerstammige Zomereik aanwezig.

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is zodoende niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Algemeen

Het is belangrijk om voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen duidelijkheid te hebben over het al of niet voorkomen van vleermuizen. Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. In de praktijk houdt deze beschermingsstatus in dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet verstoord of vernietigd mogen worden en dat in geval van onvermijdelijke schade (mogelijk) ontheffing aangevraagd moet worden bij het ministerie van EZ. Daarnaast kunnen er mitigerende of compenserende eisen gesteld worden aan de uitvoering van de plannen.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen et cetera. In het plangebied staat een bedrijfsgebouw en een gebouw met boedelopslag. De panden hebben een spouwmuur, die echter ontoegankelijk is voor vleermuizen. Er zijn geen open stootvoegen en de daklijsten en dakoverstek zijn zonder naden of spleten.

Het dakbeschot is echter wel toegankelijk voor vleermuizen. Hier zijn potentiële verblijfplaatsen aanwezig voor bijvoorbeeld Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger (zie figuur 3.1). In de opgaande beplanting zijn geen boomholten aanwezig die als vaste verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen.

Vliegroutes en foeragegebied

Er worden als gevolg van de voorgenoemen plannen geen onmisbare opgaande lijnvormige structuren verwijderd die voor vleermuizen kunnen dienen als vlieg- en/of jachtroute en er worden geen essentiële foeragegebieden verstoord of vernietigd.

Figuur 3.1: Voorbeeld van potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied (gele pijlen).
Foto: M. Hoksberg.

Nader onderzoek

Vanwege de potenties voor vaste verblijfplaatsen van vleermuissoorten, als bijvoorbeeld Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger is, uiterlijk een jaar voor aanvang van de sloop, aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. Dit dient te worden uitgevoerd volgens het geldende Vleermuisprotocol (zie kader). Het houdt in dat er tweemaal in de periode half mei/ half juli en tweemaal in augustus/september wordt geïnventariseerd.

Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. Vleermuizen zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus in 2009 een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen, die in 2013 is bijgewerkt. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek, ook in de richting van ontheffingsaanvragen. Het protocol wordt ondersteund door Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EZ) en Zoogdiervereniging VZZ.

3.5 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaar beschermde zoogdieren

Sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren als Steenmarter zijn niet aangetroffen. Hoewel niet de gehele bebouwing van binnen kon worden geïnspecteerd, is ook in het pand met de boedelopslag Steenmarter niet te verwachten, vanwege de regelmatige menselijke activiteiten die er plaatsvinden (in- en uitvoer van boedel) en het feit dat er geen openingen zijn waardoor een marter van buiten naar binnen kan. Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van overige zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren wordt vanwege het ontbreken van geschikt biotoop niet verwacht.

Laag beschermde zoogdieren

In het plangebied en in de directe omgeving ervan zijn enkele vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Bosmuis, Veldmuis, Egel en Huisspitsmuis (alle Ff-wet tabel 1).

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan, indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat, geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

In deze paragraaf wordt met name aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zie kader). Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

In het plangebied en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn minimaal twee territoria van Huismus aangetroffen op het dak van de boedelopslag. Er wordt verwacht dat er maximaal vijf territoria aanwezig zijn. Er zijn binnen het plangebied geen (potentiële) nesten van overige broedvogels met jaarrond beschermde nesten zoals Gierzwaluw en uilen aangetroffen of te verwachten.

Nader onderzoek

De territoria van Huismus zijn buiten de geldende inventarisatieperiode voor deze soort vastgesteld (Dienst Regelingen 2011). Het is daarom noodzakelijk om voorafgaand aan de sloop één gericht onderzoek uit te voeren in de juiste inventarisatieperiode van 1 april tot en met 15 mei. Aan de hand van deze inventarisatie kan exact worden bepaald hoeveel territoria exact aanwezig zijn. Omdat op voorhand jaarrond beschermde nestplaatsen van Huismus zijn aangetroffen, zal het opstellen van een ecologisch werkprotocol met mitigerende maatregelen en het (eventueel) aanvragen van een ontheffing bij het ministerie van EZ noodzakelijk zijn.

Overige broedvogels

In het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor vogels van erven, bebouwing en tuinen zoals Merel, Winterkoning, Heggenmus, Zwartkop, Vink, Groenling, Houtduif, Turkse tortel en Zwarte roodstaart.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoenen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, (Houtduif en Turkse tortel kunnen bijvoorbeeld nog tot half november broedend aanwezig

zijn), maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.7 Overige soortgroepen

Aangezien permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied is de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën uitgesloten. Wel kunnen kleine aantallen algemene amfibieën overwinterend worden aangetroffen onder houtstapels, steenhopen en in ruigten. Het betreft algemene en laag beschermde soorten als Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (alle Ff-wet tabel 1). Overwintering van zwaardere beschermde amfibieën kan worden uitgesloten omdat zich in de nabijheid geen geschikte voortplantingswateren bevinden en geen populaties bekend zijn (RAVON; www.waarneming.nl).

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van verplichte vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is. Schade aan genoemde algemene en laag beschermde amfibieën kan, indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat, geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten overwinteringsperiode (medio oktober- maart). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde ongewervelden aanwezig zijn.

4 Geraadpleegde bronnen

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2011). Soortenstandaard Huisemus *Passer domesticus*.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EZ. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Provincie Gelderland (2013). Atlas Gelderland.
([http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/\(S\(klmqco4505fi31m42pldph45\)\)/Default.aspx?applicatie=AtlasGelderland](http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/(S(klmqco4505fi31m42pldph45))/Default.aspx?applicatie=AtlasGelderland)).
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Twisk P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

Bijlage I: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij Dienst Regelingen. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.